

УДК 635.63:631.527.5:378.4

С.М. Кубрак, канд. с.-г. наук, доцент

Л.А. Шубенко, канд. с.-г. наук, асистент

БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ПІДБІР ГІБРИДІВ ОГІРКА ДЛЯ ВИРОЩУВАННЯ В УМОВАХ
НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧОГО ЦЕНТРУ БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

В сільському господарстві України бізнес по культивуванню огірків займає одне з перших місць. Ця справа вважається маловитратною і прибутковою, що приваблює нових виробників. Попит на продукцію огірка існує кожного року, що можна пояснити їх високими смаковими якістьми. Ця культура за даними Держслужби статистики України була найбільш поширеною після помідорів і займала в 2017 році площу 47,4 га [6, 7].

Погодні умови зони Лісостепу не завжди сприятливі для отримання максимального врожаю цієї культури. Дуже часто рослини огірка уражуються хворобами і гинуть ще до плодоношення. Тому, актуальним є питання підбору гібридів огірка за господарсько-цінними ознаками для конкретних умов вирощування [12].

У «Державному реєстрі сортів рослин придатних для поширення в Україні на 2016 та 2017 рр.» [1, 2] міститься більша половина гетерозисних гібридів огірка зарубіжної селекції. Перенесення їх в інші умови вирощування не завжди виправдовує бажаний результат і розкриває біологічний потенціал культури [8]. Отже питання підбору асортименту огірка для умов дослідного поля НВЦ Білоцерківського НАУ є важливим і потребує додаткового вивчення.

Метою досліджень було вивчити різні гетерозисні гібриди за тривалістю вегетаційного періоду, динамікою плодоношення,

врожайністю та товарністю в умовах дослідного поля НВЦ Білоцерківського НАУ.

Методика досліджень. Робота проводилась впродовж 2016-2017 рр. Для господарсько-біологічної оцінки огірка використовували 14 гетерозисних гібридів з різних країн світу: Україна, Росія, Корея, Туреччина, Нідерланди, Німеччина. Варіанти в досліді оцінювали відповідно до методики з вивчення колекції баштанних культур [9, 10]. За контроль брали гібриди: Самородок F_1 (контроль 1 для ультраранніх та середньоранніх), Естафета F_1 (контроль 2 для середньостиглих).

Висів насіння огірка різних гетерозисних гібридів здійснювали в другій декаді травня, коли температура ґрунту вранці на глибині 10 см становила +15 °С. Густина рослин складала близько 60 тис. рослин/га.

На рослинах огірка проводили фенологічні спостереження під час яких відмічали: появу сходів, початок цвітіння чоловічих і жіночих квіток, стеблоутворення, зав'язування та досягання поодиноких плодів, збирання врожаю.

Для вивчення адаптивності різних гібридів рослин огірка використовували коефіцієнт “фенотипової стабільності Левіса”, як відношення $SF = HE / LE$, де HE і LE відповідно високе та низьке значення ознаки в різні роки досліджень [5].

Зібрану продукцію огірка поділяли на товарну та нетоварну частини згідно з вимогами діючого стандарту ДСТУ 3247 – 95 «Огірки свіжі. Технічні умови». Товарні плоди за довжиною поділяли на корнішони (з довжиною плоду 5-9 см) та зеленці (9-15 см) [4].

Статистичну обробку отриманих даних проводили методом дисперсійного аналізу, викладених у працях Б. А. Доспехова (1985) та З. Д. Сича (1993) [1, 11].

Результати досліджень. Проведені фенологічні спостереження свідчать про мінливість тривалості міжфазних періодів у зразків колекційного розсадника огірка (табл. 1). Всі гібриди було поділено на дві групи:

ультраранні та середньоранні (Вдалиї F₁, Авенсіс F₁, Вагнер F₁, Капрікорн F₁, Атаман F₁, Рушничок F₁, Акіліна F₁, Соната F₁) і середньостиглі (Ксана F₁, Зятьок F₁, Седрік F₁, Андрус F₁).

Веgetаційний період у групі ультраранніх та середньоранніх гібридів був найкоротшим у таких, як: Вдалиї F₁, Рушничок F₁. В середньому за два роки проведених досліджень він складав 39 діб і на одну добу був меншим від контрольного варіанта. Найдовше чекали коли достигне плід у гібрида Капрікорн F₁ – на 44 добу.

**Таблиця 1 - Тривалість міжфазних періодів у гібридів огірка
(середнє за 2016-2017 рр.)**

Гібрид	Тривалість періоду від сходів до досягання 1-го плоду, діб	Плодоношення, діб
Ультраранній та середньоранній гібрид		
Самородок F ₁ (контроль 1)	40	41
Вдалиї F₁	39	42
Авенсіс F ₁	42	42
Вагнер F ₁	43	39
Капрікорн F ₁	44	42
Атаман F ₁	41	44
Рушничок F ₁	39	40
Акіліна F ₁	41	41
Соната F ₁	43	40
Середньостиглий гібрид		
Естафета F ₁ (контроль 2)	52	53
Ксана F ₁	53	45
Зятьок F ₁	52	50
Седрік F ₁	55	54
Андрус F ₁	53	52

СЕЛЕКЦІЯ ТА НАСННІЦТВО

У групі середньостиглих майже одночасно з контролем збирали плоди огірка в гібридів Зятьок F₁, Ксана F₁, Андрус F₁ – через відповідно 52, 53 та 53 доби після появи сходів. Найбільш пізньостиглим виявився Седрік F₁ – 55 діб.

Тривалість плодоношення рослин огірка різних гібридів колекційного розсадника тривало в середньому 39 – 54 доби. Так, найменшим цей показник був у варіанта Вагнер F₁, а найбільшим – в Седрік F₁ – 55 діб.

Одним з важливих показників, що характеризує генетичну основу зразка та умови в яких він вирощується є надходження врожаю за перші 10 діб плодоношення. Дружність досягання плодів та надходження ранньої продукції від гібридів у колекційному розсаднику наведено в табл. 2.

Таблиця 2 - Урожайність рослин огірка за перші 10 діб плодоношення

Гібрид	Урожайність за перші 10 діб плодоношення, т/га			ка раннього врожаю, %
	2016 р.	2017 р.	дні за 2016- 2017 рр.	
Ультраранній та середньоранній гібрид				
Самородок F ₁ (контроль)	6,7	7,1	6,9	20,7
Вдалий F₁	6,3	7,4	6,9	23,4
Авенсіс F ₁	7,4	8,5	8,0	28,1
Вагнер F ₁	6,8	7,3	7,1	21,6
Капрікорн F ₁	5,7	6,5	6,1	17,2
Атаман F ₁	7,7	7,9	7,8	19,1
Рушничок F ₁	8,0	8,4	8,2	32,5
Акіліна F ₁	8,4	8,9	8,7	33,5
Соната F ₁	6,5	7,2	6,9	17,1
НІР ₀₅			1,46	
Середньостиглий гібрид				
Естафета F ₁ (контроль 2)	8,2	8,4	8,3	22,8
Ксана F ₁	6,9	7,2	7,1	17,4

Зятьок F ₁	7,2	7,6	7,4	19,6
Седрік F ₁	9,7	9,5	9,6	28,2
Андрус F ₁	8,4	8,6	8,5	29,0
НІР ₀₅				0,89

У 2016р. урожайність гібридів ультраранніх та середньоранніх знаходилася на рівні від 5,7 (Капрікорн F₁) до 8,4 т/га (Акіліна F₁). Майже на рівні з контролем 1 Самородок F₁ (6,7 т/га) знаходився варіант Вдалиий F₁ (6,3 т/га), Вагнер F₁ (6,8 т/га) та Соната F₁ (6,5 т/га).

Високою врожайністю в 2017 р. характеризувався зразок Акіліна F₁ (8,9 т/га), Авенсіс F₁ (8,5 т/га) та Рушничок F₁ (8,4 т/га). Низькою вона була у рослин гібрида Капрікорн F₁ і складала лише 6,5 т/га.

В середньому за 2016-2017 рр з'ясовано, що за істотно вищою врожайністю серед ультраранніх та середньостиглих гібридів виділилася Акіліна F₁ – 8,7 т/га. Суттєвої різниці щодо цього показника не спостерігали серед інших варіантів, тоді, як високий показник (8-8,7 т/га) був у Авенсіс F₁ та Рушничка F₁.

Частка раннього врожаю за перші 10 діб плодоношення складала від 17,1 до 33,5 %. Найбільша вона у гібрида Акіліна F₁, а найменша – в Сонати F₁.

Серед середньостиглих гібридів огірка впродовж 2016 року найбільшу врожайність за 10 діб плодоношення збирали у гібрида Седрік F₁ – 9,7 т/га. Найменшим цей показник був у гібрида Ксана F₁ – 6,9 т/га. Високим рівнем надходженням плодів за перші 10 діб плодоношення характеризувався гібрид Седрік F₁ – 9,5 т/га.

В середньому за два роки встановлено, що істотно вищий рівень надходження плодів огірка був у гібрида Седрік F₁ (9,6 т/га) порівняно з контролем 2 Естафета F₁ (8,3 т/га). Суттєво нижчий цей показник у зразка Ксана F₁ (7,1 т/га).

Частка раннього врожаю у групі середньостиглих гібридів колекційного розсадника найбільша у Андруса F₁ – 29 %. Найменша вона в Ксани F₁ – 17,4%.

Загальна врожайність гібридів огірка колекційного розсадника залежала від багатьох факторів. Мінливість цієї ознаки можна побачити в таблиці 3.

Так, високою врожайністю серед гібридів ультраранніх та ранньостиглих характеризувалися у 2016 р. такі, як: Капрікорн F₁ (34,5 т/га), Атаман F₁ (39,3т/га), Соната F₁ (39,4 т/га). Низька вона у Рушничка F₁ та Акіліна F₁ – відповідно 24,2 і 25,3 т/га.

В 2017 р. високу врожайність спостерігали у гібридів Атаман F₁ (42,3 т/га), Соната F₁ (41,3 т/га). Низьким показником характеризувалися гібриди Рушничок F₁ (26,2 т/га), Акіліна F₁ (26,7 т/га).

Таблиця 3 - Урожайність гібридів огірка у колекційному розсаднику

Сорт, гібрид	Урожайність, т/га				Частка товарних плодів у загальній урожайності, %
	2016 р.	2017 р.	Середнє	Коефі- цієнт стабіль- ності S. F.	
Ультраранній та середньоранній гібрид					
Самородок F ₁ (контроль 1)	32,2	34,3	33,3	1,1	95
Вдалий F₁	28,7	30,2	29,5	1,1	95
Авенсіс F ₁	27,4	29,5	28,5	1,1	95
Вагнер F ₁	32,3	33,4	32,9	1,0	92
Капрікорн F ₁	34,5	36,5	35,5	1,1	87
Атаман F ₁	39,3	42,3	40,8	1,1	82
Рушничок F ₁	24,2	26,2	25,2	1,1	98
Акіліна F ₁	25,3	26,7	26,0	1,1	94
Соната F ₁	39,4	41,3	40,4	1,0	86
НІР ₀₅	2,5				
Середньостиглий гібрид					

Естафета F ₁ (контроль 2)	35,3	37,4	36,4	1,1	84
Ксана F ₁	39,1	42,3	40,7	1,1	87
Зятьок F ₁	36,5	38,8	37,7	1,1	82
Седрік F ₁	33,4	34,6	34,0	1,0	85
Андрус F ₁	28,2	30,4	29,3	1,1	83
НІР ₀₅	2,8				

У середньому за два роки проведених досліджень встановлено, що істотно вищою врожайністю характеризувалися гібриди Атаман F₁ та Соната F₁. Цей показник складав у них відповідно 40,8 і 40,4 т/га.

Серед середньостиглих зразків колекційного розсадника огірка за 2016 р. виділилися Зятьок F₁ та Ксана F₁ з урожайністю 36,5 та 39,1 вищою від контролю 2 Естафета F₁ на відповідно 1,2-3,8 т/га. Низька вона у Седрік F₁ – 33,4т/га. В 2017 р. Найкращі результати отримали від вирощування гібрида - Ксана F₁ – 42,3 т/га та Зятьок F₁ – 38,8 т/га.

В середньому за два роки проведених досліджень у гібридів колекційного розсадника виділився зразок Ксана F₁, який суттєво перевищував контроль 2 Естафета F₁ аж на 4,3 т/га. Досить високою вона була в гібрида Зятьок F₁ (37,7 т/га), але істотної різниці щодо цього показника не спостерігали.

Адаптивність до факторів навколишнього середовища різних гібридів добре відображає коефіцієнт стабільності Левіса. З таблиці 3 видно, що добре пристосувалися ранньостиглі гібриди Вагнер F₁ та Соната F₁, де цей показник становить 1,0. Серед середньостиглих гібридів найкраще пристосувався до умов дослідного поля НВЦ БНАУ Седрік F₁ – 1,0.

Частка товарних плодів у загальній урожайності коливалася від 82 (Атаман F₁) до 98 % (Рушничок F₁). На рівні з контролем 1 Самородок F₁ цей показник знаходився у гібридів Вдалий F₁ та Авенсіс F₁. Частка товарних плодів у даному випадку складала 95%. У групі середньостиглих гібридів цей показник знаходився на рівні від 82 (Зятьок F₁) до 87 % (Ксана F₁).

Висновки. В результаті оцінки різних гібридів огірка колекційного розсадника за господарсько-цінними ознаками впродовж 2016-2017 рр. їх вдалося поділити на ультраранні та середньоранні (Вдалий F₁, Авенсіс F₁, Вагнер F₁, Капрікорн F₁, Атаман F₁, Рушничок F₁, Акіліна F₁, Соната F₁) і середньостиглі (Ксана F₁, Зятьок F₁, Седрік F₁, Андрус F₁).

Частка раннього врожаю за перші 10 діб плодоношення найвища у гібридів Акіліна F₁ (33,5 %) та Седрік F₁ (28,2%). За товарністю плодів кращими були такі: Рушничок F₁ (98 %), Вдалий F₁ (95 %), Авенсіс F₁ (95%) та контроль 1 Самородок F₁ (95 %). Найкращі результати за врожайністю отримали від вирощування колекційних зразків Атаман F₁ (40,8т/га) Соната F₁ (40,4 т/га) та Ксана F₁ (40,7 т/га).

1. *Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2016 році / [підгот. С. І. Мельник та ін.]. – Київ Алефа, 2015. – 364 с.*

2. *Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2017 році / [підгот. С. І. Мельник та ін.]. – Київ Алефа, 2016. – 411 с.*

3. *Доспехов Б.А. Методика полевого опыта / Б.А. Доспехов. – Москва: Колос, 1985. – 416 с.*

4. *ДСТУ 3247-95 «Свіжі огірки. Технічні умови». – Київ: Держстандарт України, 1995. – 17 с.*

5. *Жученко А. А. Экологическая генетика культурных растений / А. А.Жученко – Штиинца : Кишинев, 1980. – 587 с.*

6. *Кернасюк Ю. Ринок овочів відкритого ґрунту та тепличних [Електронний ресурс] / Юрій Кернасюк // Агробізнес сьогодні. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://agro-business.com.ua/agro/ekono-michnyi-hektar/item/10912-rynok-ovochiv-vidkrytoho-gruntu-ta-teplych-nykh.html>.*

7. Кубрак С., Балицка Л. Підбір гібридів огірка. Вирощування в умовах Білоцерківського району /С. Кубрак, Л. Балицка// Овощеводство. – 2018. – №9 (160). – с.51-53.

8. Кубрак С.М. Гібрид дині Блискавка для вирощування в плівкових теплицях//Збірник наукових праць Національного наукового центру "Інститут землеробства НААН" – Київ: ВД "ЕКМО", 2011. – Вып. 1-2. – С. 170-177.

9. Методика селекційного процесу та проведення польових дослідів з бащтанними культурами : методичні рекомендації / [текст підг. Лимар А. О., Сніговий В. С., Кащев О. Я. та ін.]. – Київ: Аграрна наука, 2001. – 132 с.

10. Методические указания по изучению коллекции бахчевых культур. – Ленинград.: ВИР, 1976. – 14 с.

11. Сич З. Д. Методические рекомендации по статистической оценке селекционного материала овощных и бахчевых культур / Сич З. Д. – Харьков : ИОБ УААН, 1993. – 72 с.

12. Стан та перспективи розвитку насінництва овочевих і бащтанних рослин / Г.І. Яровий, В.Ю. Гончаренко, О.М. Могильна [та ін.] // Овочівництво і бащтанництво. – 2005. – № 50. – С. 25 – 31.

1. Melnyk S. I. at.al. (2015). Derzhavnyi reiestr sortiv roslyn, prydatnyi dlia poshyrennia v Ukraini u 2016 rotsi. Kyiv : Alefa, 364.

2. Melnyk S. I. at.al. (2016). Derzhavnyi reiestr sortiv roslyn, prydatnyi dlia poshyrennia v Ukraini u 2017 rotsi. Kyiv : Alefa, 411.

3. Dospekhov B.A.(1985). Metodika polevogo opyta. Moskvam : Kolos, 416.

4. DSTU 3247-95 (1995). «Svizhi ohirky. Tekhnichni umovy». Kyiv : Derzhstandart Ukrainy, 17.

5. Zhuchenko A. A. (1980). Ekologicheskaiia genetika kulturnykh rastenii. Shtiintca : Kishinev, 587.

6. Kernasiuk Yu. (2018). Rynok ovochiv vidkrytoho hruntu ta teplychnykh. Ahrobiznes sohodni. Retrieved from <http://agro-business.com.ua/agro/ekonomichnyi-hektar/item/10912-rynok-ovochiv-vidkrytoho-gruntu-ta-teplych-nykh.html>.

7. Kubrak S., Balitska L. (2018). *Pidbir hibrydiv ohirka. Vyroshchuvannia v umovakh Bilotserkivskoho raionu. Ovoshchevodstvo*, 9 (160), 51-53.

8. Kubrak S.M. (2011). *Hibryd dyni Blyskavka dlia vyroshchuvannia v plivkovykh teplytsiakh. Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho naukovooho tsentru "Instytut zemlerobstva NAAN". Kyiv: VD "EKMO", 1-2. 170-177.*

9. Lyamar A. O., Snihovi V. S., Kashcheiev O. Y. et al. (2001). *Metodyka selektsiinoho protsesu ta provedennia polovykh doslidiv z bashtannymy kulturamy : metodychni rekomendatsii. Kyiv : Ahrarna nauka, 132.*

10. *Metodicheskie ukazaniia po izucheniiu kollekcii bakhchevykh kultur. (1976). Leningrad : VIR, 14.*

11. Sich Z.D. (1993). *Metodicheskie rekomendatsii po statisticheskoi otsenke selektsionnogo materiala ovoshchnykh i bakhchevykh kultur. Kharkov : IOB UAAN, 72.*

12. Iarovii G.I., Goncharenko V.Iu., Mogilna O.M. et al. (2005). *Stan ta perspektivi rozvitu nasinnitstva ovochevykh i bashtannykh roslin. Ovochivnitstvo i bashtannitstvo. 50, 25-31.*

Плоди огірка мають відмінні смакові якості, а тому високий попит на продукцію існує кожен рік. Однак не завжди вдається зібрати максимальний урожай через несприятливі погодні умови та культивування гібридів іноземної селекції. Тому було проведено оцінку 14 гетерозисних гібридів огірка за господарсько цінними ознаками впродовж 2016-2017 рр. в умовах дослідного поля НВЦ Білоцерківського НАУ. Метою досліджень було вивчити різні гетерозисні гібриди за тривалістю вегетаційного періоду, динамікою плодоношення, врожайністю та товарністю плодів.

Найбільш ранньостиглими виявилися гібриди Вдалиї F₁, Авенсіс F₁, Вагнер F₁, Капрікорн F₁, Атаман F₁, Рушничок F₁, Акіліна F₁, Соната F₁, тривалість вегетаційного періоду в яких складає 39-44 доби. Найкраще пристосованими до умов Центрального Лісостепу виявилися зразки Вагнер F₁, Соната F₁ та Седрік F₁ у яких коефіцієнт стабільності Левіса становив 1,0.

Найбільше товарних плодів формувалося на рослинах гібрида Рушничок F_1 – 98 %. Частка раннього врожаю за перші 10 діб плодоношення найвища у гібридів Акіліна F_1 (33,5 %) та Седрик F_1 (28,2%). Найкращі результати за врожайністю отримали від вирощування колекційних зразків Атаман F_1 (40,8 т/га) Соната F_1 (40,4 т/га) та Ксана F_1 (40,7 т/га). Найгірше за цим показником зарекомендував себе гібрид Рушничок F_1 , урожайність якого в середньому за два роки проведених досліджень складала 25,2 т/га.

Ключові слова: огірок, гібрид, врожайність, колекційний розсадник, товарний плід, дослідне поле, коефіцієнт стабільності.

Плоды огурца имеют отличные вкусовые качества, а поэтому высокий спрос на продукцию существует каждый год. Однако не всегда удается собрать максимальный урожай из-за неблагоприятных погодных условий и культивирования гибридов иностранной селекции. Поэтому была проведена оценка 14 гетерозисных гибридов огурца по хозяйственно ценным признакам в течение 2016-2017 гг. в условиях опытного поля НВЦ Белоцерковского НАУ. Целью исследований было изучить различные гетерозисные гибриды по продолжительности вегетационного периода, динамикой плодоношения, урожайности и товарности плодов.

Наиболее раннеспелыми оказались гибриды Вдалий F_1 , Авенсис F_1 , Вагнер F_1 , Каприкорн F_1 , Атаман F_1 , Рушничок F_1 , Акилина F_1 , Соната F_1 , продолжительность вегетационного периода которых составляет 39-44 суток. Лучшие приспособленными к условиям Центральной Лесостепи оказались образцы Вагнер F_1 , Соната F_1 и Седрик F_1 в которых коэффициент стабильности Левиса составлял 1,0. Больше всего товарных плодов формировалось на растениях гибрида Рушничок F_1 – 98%.

Доля раннего урожая за первые 10 суток плодоношения самая высокая у гибридов Акилина F_1 (33,5%) и Седрик F_1 (28,2%). Наилучшие результаты по урожайности получили от выращивания коллекционных образцов Атаман F_1 (40,8 т). Хуже по этому показателю зарекомендовал себя гибрид Рушничок F_1 ,

урожайность которого в среднем за два года проведенных исследований составляла 25,2 т / га.

Ключевые слова: огурец, гибрид, урожайность, коллекционный питомник, товарный плод, опытное поле, коэффициент стабильности.

Cucumbers have excellent taste qualities and therefore the high demand for products exists every year. However, it is not always possible to gather maximum crop due to unfavorable weather conditions and the hybrid cultivation of foreign selection. Therefore, an estimation of heterosis cucumber hybrids for economically valuable features during 2016-2017 was conducted on the experimental field of the Educational Production Center in The Bila Tserkva National Agrarian University. The aim of the research was to study various heterosis hybrids according to the duration of the growing season, the dynamics of fruiting, yield and fertility of the fruits.

Most of hybrids such as Vdalyi F₁, Avensis F₁, Vahner F₁, Capricorn F₁, Ataman F₁, Rushnychok F₁, Akilina F₁, Sonata F₁ were early maturing, the duration of the growing season of which is 39-44 days.

Wahner F₁, Sonata F₁ and Sedric F₁ were the best adapted to the conditions of the Central Forest Steppe, the Lewis stability indicator was 1.0. The largest amount of trade fruit was formed on plants of the hybrid Rushnychok F₁ – 98%.

The share of early harvest for the first 10 days of fruiting is highest in hybrids Акіліна F₁ (33,5 %) and Sedrick F₁ (28,2%). The best crop yields have been obtained from the cultivation of collection samples Ataman F₁(40,8 tons per hectare) Sonata F₁ (40,4 tons per hectare) and Ksana F₁ (40,7 tons per hectare).

The worst result for this indicator belongs to the hybrid Rushnychok F₁, the average yield of which during the two years of the research was 25.2 t / hectare.

Key words: cucumber, hybrid, yield, collective seedbed, trade fruit, testing field, stability rate.

Стаття надійшла до редакції 04.08.2019 р.